

Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar ve duygusal refaha katkıları

Kübra Canlı | Sanatta yeterlik öğrencisi | Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye
canlkubra5@gmail.com | <https://orcid.org/0000-0002-0921-4481>
Sorumlu yazar

Elif Ergen | Doçent | Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye
elifvarolergen@gmail.com | <https://orcid.org/0000-0003-1222-5699>

Atıf

Canlı, K. ve Ergen, E. (2025). Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar ve duygusal refaha katkıları. ARTS, 13, 79-106. <https://doi.org/10.46372/arts.1551051>

Geliş: 10.10.2024 | Kabul: 20.01.2025

Öz

Resimli kitaplar, görsel okuryazarlık aracılığıyla, okuyucuların kendi yaşamları ve anlatılar arasında bağ kurmasını kolaylaştırarak kitapların rehberlik rolünü pekiştirmektedir. Resimli kitap tarihi içerisinde bu kitapların yalnızca çocuklara ilişkin olduğuna dair var olan genel kanı, crossover resimli kitapların ve yetişkinlere yönelik resimli kitapların gelişmesiyle giderek yok olmuştur. Çalışma kapsamında yetişkinlere yönelik resimli kitapların doğasını anlayabilmek adına amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen beş resimli kitap betimsel olarak analiz edilmiştir. Beraberinde resimli kitaplar eşliğinde yürütülen bibliyoterapi uygulamaları, atölye çalışmaları ve projeler incelenerek, resimli anlatıların, duygusal refahın arttırılmasına yönelik katkıları ortaya konulmuştur. Resimli kitaplar, imgeler aracılığıyla hayal gücünü tetikleyerek ve metaforik anlatımın olanaklarıyla okuyucularına yaşamlarını anlamlandırabilmeleri için rehberlik ederek, duygusal refahın arttırılması konusunda yardımcı olmaktadır.

Anahtar kelimeler

illüstrasyon, yetişkinlere yönelik resimli kitaplar, duygusal refah, bibliyoterapi

Öne çıkanlar

- Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar, küresel yayıncılık atmosferi içerisinde yenilikçi bir anlatım biçimi olmakla beraber, yerel örneklerinin yaygınlaşabilmesi için haklarında daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.
- Yayıncıların yayıncılık politikalarını oluştururken yetişkinlere yönelik resimli kitaplara alan tanımaları ve toplumumuzda bu kitapların faydalarına yönelik farkındalığın geliştirilmesiyle türe duyulan ilgi ve talep arttırılabilir.
- Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar, metnin ve imgenin simbiyotik ilişkisinin oluşturduğu dünyaya dâhil olmaya gönüllü, kitaplarda rehberlik arayan tüm yetişkin okuyucular için faydalı olma potansiyeli taşımaktadır.

Adult picture books and their contributions to emotional well-being

Kübra Canlı | Proficiency in art candidate | Hacettepe University, Ankara, Turkey
canlkubra5@gmail.com | <https://orcid.org/0000-0002-0921-4481>
Corresponding author

Elif Ergen | Associate professor | Hacettepe University, Ankara, Turkey
elifvarolergen@gmail.com | <https://orcid.org/0000-0003-1222-5699>

Citation

Canlı, K. & Ergen, E. (2025). Adult picture books and their contributions to emotional well-being. ARTS, 13, 79-106. <https://doi.org/10.46372/arts.1551051>

Submission: 10.10.2024 | Acceptance: 20.01.2025

Abstract

Picture books reinforce the guiding role of books by facilitating readers to establish connections between their own lives and narratives through visual literacy. The general belief that these books were only for children throughout the history of picture books has gradually disappeared with the development of crossover picture books and picture books for adults. To understand the nature of picture books for adults, five picture books determined by the purposeful sampling method were analyzed descriptively. In addition, bibliotherapy practices, workshops, and projects carried out with picture books were examined to reveal the contributions of picture narratives to increasing emotional well-being. Picture books help improve emotional well-being by triggering imagination through images and guiding readers to make sense of their lives through the possibilities of metaphorical narration.

Keywords

illustration, adult picture books, emotional well-being, bibliotherapy

Highlights

- Although picture books for adults are an innovative form of expression within the global publishing environment, more work needs to be done on their local examples to become widespread.
- Interest and demand for the genre can be increased by publishers giving space to picture books for adults when creating their publishing policies and by raising awareness of the benefits of these books in our society.
- Picture books for adults have the potential to be beneficial for all adult readers who are willing to be included in the world created by the symbiotic relationship between text and image and who seek guidance in books.

Giriş¹

Modern çağın hız odaklı doğası içerisinde bireyler, huzur bulmaya ve kendi iç dünyalarını keşfetmeye her geçen gün daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar, imgeler aracılığıyla sözcüklerle ifade edilmekte zorlanan duygu ve düşüncelerin dışsallaştırılarak yetişkinliğin kaygılarının, varoluşsal sorunlarının tartışılabilmesi için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bu zeminde okurlar, günlük hayatın karmaşası içerisinde aradıkları destek ve rehberliğe resimli kitaplar aracılığıyla erişebilme imkânı bulabilmektedir.

Resimli kitaplar ortaya çıktıkları ilk dönemlerde küçük yaşta çocuklar için uygun oldukları düşünülen ve onların da okuma becerilerini kazandıktan sonra genellikle bir kenara bıraktıkları materyaller olarak görülürken, zaman içerisinde bir dizi resimden neler çıkarılabileceği konusunda düşünmeye hazır olan çocuk ya da yetişkin tüm okuyuculara hitap etmeye başlamıştır (Doonan, 1986, s. 159). Milenyumun başından itibaren yetişkinlere yönelik resimli kitapların sayısı giderek artış göstermekle beraber bu kitaplar hem kelimeleri hem de resimleri okuma becerisi ve kararlılığı olan yetişkinler için yeni ufuklar açmaktadır (Ommundsen, 2018, s. 230). Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar ve duygusal refah arasındaki ilişkiselliği konu alan bu çalışmanın kapsamını, yetişkinlere yönelik beş resimli kitabın analizi ve resimli anlatılar aracılığıyla duygusal refahın arttırılması amaçlanarak yürütülen atölye çalışmaları, bibliyoterapi uygulamaları gibi süreçlerin incelenmesi oluşturmaktadır.

Resimli kitaplar tarihsel süreç içerisinde birbirinden farklı disiplinler tarafından çeşitli perspektiflerde ele alınmıştır. Resimli kitapların çocukların gelişen okuryazarlık becerilerini nasıl destekleyebileceğini pedagojik bir yaklaşımla araştıran; resimli kitapların tarihine odaklanarak resimlerdeki görsel kodları ve metin-görsel ilişkisini inceleyen; resim teorisi, sanat tarihi, film çalışmaları, okuryazarlık çalışmaları gibi disiplinleri göz önünde bulundurarak tutarlı bir resimli kitap teorisi geliştirmeye çalışan çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Kümmerling-Meibauer, 2018, s. 3).

Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar ise, resimli çocuk kitaplarından türeyen yeni ve nitelikli bir edebiyat macerasıdır (Ommundsen, 2014, s. 19). Resimli kitapların hitap ettiği kitle, bebekler ve okul öncesi çocuklardan, ilkokul çağındaki çocuklara, gençlere, yetişkinlere kadar genişlemiş durumdadır (Kümmerling-Meibauer, 2018, s. 1). Popülariteleri giderek artan yetişkinlere yönelik resimli kitaplar hakkında Dünya çapında hatta Avrupa çapında genel bir bakış ortaya koymak zor olmakla beraber haklarında daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Ommundsen, 2014, s. 19).

Yapılan bu çalışmanın sözü edilen eksikliğin giderilmesine de katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Her ne kadar küresel yayıncılık atmosferi içerisinde türe yönelik artan bir ilgi olsa da toplumumuz özelinde, yerel yayıncılık atmosferi içerisinde bu kitapların yaygınlığından söz etmek mümkün değildir.

¹ Bu makale Kübra Canlı'nın Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Ana Sanat Dalı'nda Doç. Elif Ergen'in danışmanlığında yürüttüğü sanatta yeterlik tezinden üretilmiştir.

Her yıl konu, tür ve sanatsal ifade açısından dikkat çeken sayısız resimli kitap yayımlanmaktadır (Kümmerling-Meibauer, 2018, s. 1). Tüm dokümanların verisini analiz etmek güç olmakla beraber, doküman verilerinin analizi belli aşamaları gerekli kılmaktadır. Eldeki veri seti içerisinde seçme yapılarak, tanımlanan amaç ve problem ekseninde kategoriler geliştirilebilir (Kümbetoğlu, 2008, s. 151). Bu araştırmanın evreni yetişkinlere yönelik resimli kitaplardan oluşmaktadır. Yetişkinlere yönelik resimli kitapların bir kategori olarak ayrışması oldukça yenidir. Bu sebeple türün kendine özgü özelliklerinin ortaya konulabilmesi adına analize dâhil edilen kitaplar, kapak tasarımları, isimleri veya tanıtım yazılarında yetişkinlere yönelik olduklarına dair ipuçları içeren eserlerden seçilmiştir.

Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar hayata dair pek çok önemli sorunun tartışılabilmesi için uygun olmakla birlikte eğer çocuklara yönelik resimli kitaplar çocuk olmanın ne demek olduğunu anlatıyorsa yetişkinlere yönelik resimli kitapların da yetişkinliğin varoluşsal problemlerini anlatması gerektiği söylenebilir (Ommundsen, 2014, s. 32). Buradan hareketle araştırmanın örneklemini yetişkin yaşamının gerçekliklerine yönelik konuları ele alan, okuyucuların duygusal refahlarının arttırılmasına katkı sunabileceği ön görülen ve yetişkinlere yönelik oldukları belirtilmiş olan resimli kitaplar oluşturmaktadır.

Amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen ve Tablo 1'de yer alan *You're only old once!* (1986), *Looking after my heart* (2005), *It's never too late* (2013), *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* (2018) ve *Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day* (2022) başlıklı kitaplar metin-imge ilişkileri, illüstratif yaklaşımları ve illüstrasyonların duygusal refaha katkıları gibi yönlerden betimsel analiz yaklaşımıyla çözümlenmiştir.

Yetişkinler yönelik resimli kitabın başlığı	Yayın yılı	Yazar(lar)	Resimleyen	Tema
<i>You're only old once!</i>	1986	Dr. Seuss	Dr. Seuss	Yaşlanma, sağlık sorunları
<i>Looking after my heart</i>	2005	Sheila Hollins, Francesco Cappuccio, Paul Adeline	Lisa Kopper	Kalp sağlığı, öz bakım, iyileşme
<i>It's never too late</i>	2013	Dallas Clayton	Dallas Clayton	Değişim, yeni başlangıçlar
<i>Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood</i>	2018	Mari Andrew	Mari Andrew	Erken yetişkinlik, kaygılar, belirsizlik, yetişkinliğe geçiş
<i>Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day</i>	2022	Sophie Blackall	Sophie Blackall	Umut, kaygı, yaşamdaki küçük detayların değeri, sosyal izolasyon

Tablo 1. Analiz edilen yetişkinlere yönelik resimli kitaplar

Verilerin önceden belirlenmiş olan kategori ve boyutlara göre yorumlanması süreci olan betimsel analiz yönteminin ilk aşaması, araştırma için bir çerçeve geliştirmektir.

Verilerin hangi kavram ve temalar altında ele alınacağı belirlendikten sonra belirlenen çerçeve ekseninde veriler incelenir, elde edilen bulgular yorumlanır, ilişkilendirilip anlamlandırılır (Yıldırım ve Şimşek'ten aktaran Akbulut, 2012, s. 186). Niteliksel analiz, verilerin ayıklanması, düzenlenmesi ve yorumlanmasını içeren döngüsel bir süreç olup, analiz edilen dokümanlardaki örüntülerin ortaya çıkmasının ardından örüntüler betimsel temelden yorumlamaya giden bir işleme tabi tutulur (Kümbetoğlu, 2008, s. 151). Çalışma kapsamında analiz edilen örnekler arasında kurulabilecek ilişkiselliğin yetişkin resimli kitaplarının doğasına yönelik bütünlüklü bir bakış geliştirmeye fırsat sunabilecek olması sebebiyle betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir.

Belirli bir duyarlılıkla oluşturulan resimli kitaplar, anlatıların yumuşak bir şekilde yavaşça açılmasına izin vererek, yaratıcı çalışmanın somatik ve mitsel aşamalarıyla ilişkili metafor ve anlam oluşturma süreçlerini pekiştirerek okuyucuların günlük yaşam deneyimlerini ve duygularını bağlamsallaştırmalarına yardımcı olur (Manifold, 2007, s. 21). Resimli kitapların okuyucuların duygusal ihtiyaçlarına yanıt verir nitelikte olmaları, yaşamlarına ilişkin sorunları ve çözümleri ele almaları bu kitapları bibliyoterapi uygulamaları için ideal materyaller olarak konumlandırmaktadır. Bu sebeple araştırmanın beraberinde resimli kitaplarla duygusal refahın arttırılması amaçlanarak yürütülen bibliyoterapi uygulamaları, atölye çalışmaları ve projeler ele alınarak resimli kitapların duygusal refah üzerindeki faydaları ortaya konulmuştur. Yapılan bu araştırma aracılığıyla yetişkinlere yönelik resimli kitaplarının yapıları ve yetişkinlerin dünyalarına dâhil olmaları halinde sunabilecekleri faydalar gözler önüne serilmiştir.

Duygusal refah, estetik deneyim ve resimli kitaplar

Resimli kitaplar illüstrasyonları ve dil biçimlerini bir potada eriterek, resimsel ve sözel kaynaklardan kendilerini yaratırlar (Lewis, 2001, s. 65). Bu yaratım sürecinde kalbin yanı sıra zihni de harekete geçirirerek okuyucudan bilişsel taleplerde bulunurlar. Kimi zaman en zorlayıcı kitaplar, okuyucularından yeni şekillerde düşünmelerini bekleyen kitaplardır (Salisbury ve Styles, 2020, s. 146).

Bir editoryal bağlama dâhil olan illüstrasyonlar, iletişim deneyimini temelden şekillendirerek okuyucuların bu deneyim dünyasına hızla dâhil olmasını kolaylaştırmaktadır (Selby, 2022, s. 61). Bu noktada yalnızca biçimsel olana odaklanmadan aynı zamanda hassasiyetle oluşturulmuş kitaplar, duygusal açıdan acı veren deneyimlerin derinlemesine anlaşılması konusunda okuyucularını yönlendirebilir ve rahatlatılabilir (Manifold, 2007, s. 24).

Mutluluk ve duygusal refah, bireyin öznel deneyimlerinin kalitesine bağlı olup, bu kalite kişinin bilincini kontrol edebilme becerisiyle ilişkilidir. Bilincin kontrolü, olumsuz ya nötr koşulları olumlu öznel deneyimlere dönüştürmeyi içerirken, mutluluğa götüren öğrenme, bilincin kontrolüne yönelik becerilerin geliştirilmesinden geçmektedir (Csikszentmihalyi, 1997, s. 36). Hayal gücü ise belirli bir şekilde düşünme kapasitesi olmakla beraber, fikirlerdeki yenilikler, problemlerin çözümlerini görmek ve hayal gücüyle bağlantılıdır. Görüntülerin kodlanması da duygularla bağlantılı olduğu için

insanlar bir şey hayal ettiğinde sanki gerçekmiş ya da mevcutmuş gibi hissetme eğilimindedir (Egan, 1992, s. 4). Bu ilişkisellik çerçevesinde resimli kitaplarla hayal gücünü tetikleyerek yaratıcı çözümler ortaya koyma potansiyeli artan birey, yaşamına ve deneyimlediklerine farklı bir çerçeveden bakma fırsatı bulabilir.

İnsan neyi görürse onu alır. İmaj bilinci gördüklerimizden elde ettiklerimizi nasıl işlediğimizle şekillenir (Burmark, 2002, s. 1). Güzel sanatlar ise daima eseri deneyimleyen zihinlere ve duygulara hitap ederek iyiliği geliştirme eğilimindedir (Male, 2019, s. 9). Resimli kitapların birçoğu hem çocukların hem de yetişkinlerin zihinsel savunma güçlerini harekete geçirmek, gerginlik ve kaygıyı özgüvene dönüştürmek ve bu dönüşümleri hem sezgisel hem de bilişsel olarak içselleştirmeleri için ciddiyle çabalamaktadır (Schwarcz ve Schwarcz, 1991, s. 24).

Estetik karşılaşmalar duysal uyarıyı izleyicinin anlamasına ve yanıtlamasına olanak tanıyacak hale getirerek; duysal becerileri geliştirir, deneyimleri zenginleştirir ve gündelik yaşamı, daha eğlenceli kılar (Csikszentmihalyi, 1997, s. 37). Marjorie Cohee Manifold (2007, s. 20) *Healing picture book: An aesthetic of sorrow* başlıklı makalesinde travmatik deneyimler ve estetik deneyimler arasında bir özdeşlik kurularak bu karmada hayal gücünü harekete geçiren resimli kitapların; çocukların duysal olarak iyileşmesi ve yeniden eğitimlerine odaklanabilmeleri üzerindeki potansiyelleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda resimli kitapların malzemeleri olan metaforlarla oluşturulmuş görüntülerin, insanların dünyayı kavramaları için estetik ve güvenli bir yol oluşturduğu sonucuna erişilmiştir.

Resimli kitaplar okuyucuları yalnızca entelektüel olarak değil, aynı zamanda sezgisel olarak da bir yolculuğa da çıkartarak, sorunlarını anlamlandırabilmelerine, çözüm yolları geliştirebilmelerine de katkı sağlar.

Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar

"Bağlama dayalı görsel iletişimin en eski biçimi" olan illüstrasyonlar, yapılarında barındırdıkları anlatım olanaklarını her geçen gün genişleterek, küresel yayıncılık atmosferi içerisinde sınırları aşmaya, hikâyelere eşlik etmeye ve toplumlar üzerinde önemli etkiler yaratmaya devam etmektedir (Male, 2019, s. 7). Çağdaş resimli kitaplar ise yenilikçi grafikler ve metinler arasındaki yaratıcı, çoğu zaman karmaşık diyaloglarla anlam düzeylerini arttırarak her yaşta insanı farklı düzeylerde okumaya davet etmektedir (Beckett, 2012, s. 2). İllüstrasyonlar çağdaş resimli kitaplarda okuyucularla düşünsel ve duysal olarak diyalog kurar. Bu diyalogun hedef kitle odaklı kurulmasıyla birlikte ise her yaş grubundan okuyucu resimli kitaplar ile temas kurabilir hale gelir.

Yetişkinlere yönelik resimli kitaplara Avrupa'da İskandinavya, Asya'da ise Japonya hâkim görünmektedir (Ommundsen, 2014, s. 19). Tür 1990'ların başında İskandinavya'da ortaya çıkmış olup bu kitapların yenilikçi biçimleri, pek çok eleştirmenin çocuk kitapları mı yoksa yetişkin kitapları olarak değerlendirilecekleri konusunda kafasını karıştırmıştır (Ommundsen, 2018, s. 220). Yetişkin ve çocuk kültürü arasında daima diyalojik bir ilişki

bulunmaktadır (Rosen, 1997, 8 Eylül). Yetişkinlere yönelik resimli kitapların her ne kadar içerdikleri metinler yetişkinlere yönelik olsa da formatları onların uzun süre çocuk kitaplarıyla ilişkilendirilmelerini beraberinde getirmiştir. (Abate, 2020, s. 24). Ancak zamanla bu fenomen yerleştikçe, "yetişkinler için resimli kitaplar" adı verilen yeni bir edebiyat kategorisi ortaya çıkmıştır. Aslında yetişkin izleyici kitlesine hitap eden resimli kitap olgusu, yeni olmasa da bu kitapların ayrı bir edebiyat kategori olarak tanımlanması yenidir (Ommundsen, 2018, s. 220).

Bu kitaplarda, çocuk edebiyatıyla ilişkilendirilen maddi biçimler ya da anlatım tarzları salt olarak benimsenmek yerine yetişkin izleyiciler için farklı amaçlar güdülerek yeniden düzenlenir (Abate, 2020, s. 24). İçerdikleri nostalji, yaşlanma gibi temalarla, geçmişe dair anılar ve metinlerarası göndermelerle çocuk okuyucuları dışarıda bırakırlar (Ommundsen, 2018, s. 221).

Çocuksu ruha sahip olan yetişkinleri tanımlayan "çocuk yetişkin" kavramı zaman içerisinde yerini *crossover*² kavramına bırakmıştır (Rosen, 1997, 8 Eylül). C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien, J. K. Rowling gibi pek çok çağdaş yazarın eserleri *crossover* kurgunun yolunu açarak, yetişkin okuyucular tarafından benimsenen güçlü bir çocuk edebiyatı geleneğinin oluşmasını sağlamıştır (Falconer, 2008, s. 12). Yetişkinler rahatlıkla Lewis Carroll'un (1865) *Alice Harikalar Diyarı* kitabında derin felsefi içgörüler bulmaktadır. Bu tarz kitaplar yetişkinler için ilgi çekici olan çocuk kitapları mıdır yoksa tamamen yetişkinlere yönelik kitaplar mıdır bunun ayrımını yapmak zordur (Rosen, 1997, 8 Eylül). Ancak, çocuk ve yetişkin kurgu kategorilerini bir araya getirmeye yönelik eğilim, yirminci yüzyılın erken dönem klasiklerinden daha önceye, Viktorya dönemine kadar uzanır (Falconer, 2008, s. 12). Kimi illüstratör ve yazarlar için resimli kitaplar bir anlatım biçimidir ve tüm yaş gruplarına hitap etmelidir (Beckett, 2012, s. 3). Yayıncılık tarihinde çok sayıda yayıncı da bu sınırları zorlayarak her yaşta okuyucuya uygun olan kitaplar yaratmayı seçmiştir (Beckett, 2012, s. 3). Viking Children's Books'un başkanı ve yayıncısı Regina Hayes 1997 yılında resimli kitapların yalnızca bir format olmadığını savunarak hedef kitlelerini yalnızca çocuklarla sınırlandırmayacaklarını açıklamıştır. Aldıkları bu kararın ardından Jotto Seibold, Jon Scieszka, Maira Kalman ve Istvan Banyai gibi, okuyucu kitlelerini sınırlandırmayan yazarların kitaplarını, "crossover kitaplar" olarak tanımlayarak okuyucularla buluşturmuşlardır (Rosen, 1997, 8 Eylül). 2002 yılına gelindiğinde, *crossover* terimi Bologna Çocuk Kitapları Fuarı'nın öne çıkan konularından biri haline gelirken, Macmillan'a bağlı Young Picador ve HarperCollins'e bağlı Collins Flamingo gibi yayıncılar yetişkin ve çocuk kitapları arasında ayrımı bulanıklaştıran yeni kitap listeleri oluşturmuştur (Falconer, 2008, s. 17).

Bir Türkiye örneği olarak ise 2020 yılında Merve Erbilgiç tarafından kurulan Shhhbooks; yaşsız kitapları okuyucularla buluşturmayı, çağdaş illüstrasyon kültürünü yaymayı, sanatçılar ve toplum arasındaki etkileşimi arttırmayı amaçlayan uluslararası bir platform bağımsız bir yayınevidir. Yayınevinin yayımlanan yaşsız olarak tanımlanabilecek ilk

² Bu kavram edebiyatın yaş sınırlarını aşarak farklı yaş gruplarına aynı anda hitap eden kitapları ifade etmek için kullanılır. Tür, yetişkin ve çocukları ortak deneyim etrafında bir araya getirirken nesiller arasında bir köprü oluşturur (Falconer, 2008, s. 3).

kitabı Erbilgiç'in resimlediği Gogol'ün *Burun* adlı eseridir. (Artfulliving, 2021, 25 Ağustos).

New York merkezli bağımsız bir çocuk kitabı yayıncısı Enchanted Lion Books benzer şekilde 2020 yılında yetişkinlerin yaşamları boyunca resimli kitaplara özlem duydukları fikrinden yola çıkarak bu okuyuculara da hitap edebilecek felsefi, zor ve karmaşık temaları içeren *Unruly* kategorisini duyurmuştur. Ana Cristina Herreros tarafından yazılan, Violeta Lópiz'in resimlemelerini yaptığı *The true story of a mouse who never asked for it* başlıklı kitap her yaşta okuyucu için *Unruly* kategorisinde yayımlanan ilk ve şu an için tek resimli kitaptır (enchantedlion.com, ____).

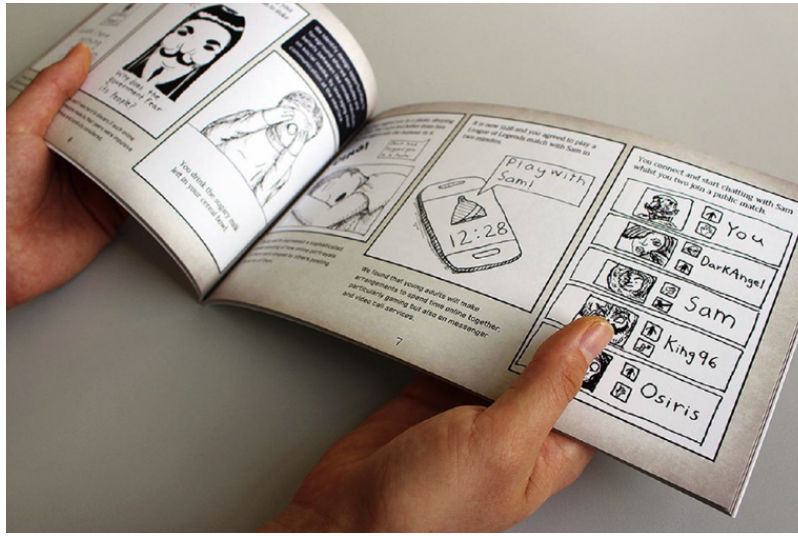
Resimli anlatılar aracılığıyla duygusal refahın arttırılmasına ilişkin yapılmış çalışmaların incelenmesi

Çağdaş bibliyoterapinin odak noktası katılımcıların hikâyesinin ruhu ile ilişkileri olup süreçte edebiyat bir katalizördür (Berns, 2004, s. 324). Okuyucu sanat eserinden yalnızca algılayabildiği şeyleri soyutlarken, deneyimlenen ve hissedilen şeyler algının doğasını oluşturmaktadır (Shrodes, 1961, s. 22). Resimli kitapların çeşitli şekillerde yorumlanabilmelerinin sunduğu özgürlük alanı, onları bibliyoterapi uygulamalarında kullanılmaları için ideal kılmaktadır. Bu sebeple son yıllarda şiir roman vb. gibi metinlerin yanısıra çizgi roman gibi resimli anlatıların da bibliyoterapide kullanımına artan bir ilgi söz konusudur (McNicol, 2018, s. 61).

Bibliyoterapi, edebiyat tartışmalarından, deneyim paylaşımına kadar kişisel gelişime teşvik eden çeşitli aktiviteleri kapsıyor olup kendileri ve başkaları hakkında daha çok şey öğrenmek isteyen herkes tarafından kullanılabilir (Rubin, 1979, s. 241). Bibliyoterapi süreçleri okuyucunun kişiliği ile yaratıcı edebiyat arasında ilişki kurularak okuyucunun duygularının harekete geçirildiği ve bilinçli bir kullanım için özgür bırakıldığı dinamik süreçlerdir (Shrodes, 1955, s. 24).

Graphic Lives, Dr. Sarah McNicol tarafından sanat temelli araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülen ve atölye çalışmalarını içeren bir dizi projedir. Projenin yürütüldüğü topluluklardan biri Manchester'da yaşayan bir grup İngiliz-Bangladeşli kadından oluşmakta olup katılımcılar altı aydan fazla süre bir dizi etkinliğe katılarak ardından kendi çizgi romanlarını yaratmışlardır. İngilizcesi çok da iyi olmayan bu kadınlar, hayatlarındaki karmaşık ve travmatik görünen olayları görsel olarak ifade etmişlerdir. Yaşadıkları kaygı, depresyon gibi olayları kelimelerle ifade etmekte zorlanırlarken, resimli anlatı formatı onlara sorunlarını aktarmanın farklı yollarını keşfetme özgürlüğü sunmuştur. Deneyimlerinin arkasındaki duygular bibliyoterapi ve resimlerin birlikteliğinde yeni bir ifade diliyle aktarılmıştır (McNicol, 2018, s. 66).

Charting the Digital Lifespan (CDL) İngiltere'deki genç yetişkinler, ilk ebeveynler ve emeklilerden oluşan üç farklı topluluğun dijital kimliklerini nasıl yarattıkları, dijital platformlara yönelik endişelerini, bakış açılarını resimli kitaplar aracılığıyla ortaya koymayı amaçlayan bir projedir (Durrant vd., 2018, s. 1).

Görsel 1. CDL kapsamında oluşturulan kitaplardan örnek görüntü (Durrant vd., 2018, s. 6)

Proje kapsamında katılımcılar mevcut deneyimlerine en yakın resimli kitabı okuyup, kitap aracılığıyla kendi deneyimleri üzerine yeniden düşünme fırsatı bulmuştur. Karakterlerle özdeşim kurarak, var olan senaryoları genişletip yeniden şekillendirerek, (Görsel 1) diğer katılımcılarla etkileşime girmişlerdir (Durrant vd., 2018, s. 5).

Beyond Words İngiltere’de kurulan öğrenme güçlüğü çeken bireylerin görsel okuryazarlığının geliştirilerek duygusal refahlarını arttırmayı amaçlayan ulusal bir yardım kuruluşudur (Cullen, Hastings ve Begum, 2021, s. 7). Yetişkinler için tasarlanan ve tümü sessiz formatta olan *Beyond Words* kitapları (görsel 2) öğrenme güçlüğü çeken, okuma yazma problemi olan yabancı dil bilmeyen, işitme engelli, bakımveren, sosyal hizmet uzmanı, eğitimci ve demans hastası gibi pek çok farklı birey tarafından yararlı bulunmuştur (Bradley ve Hollins, 2013, s. 27). 1980’lerde öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerin duygularını anlamalarına yardımcı olabilecek kitaplar aramaya başlayan Profesör Sheila Hollins, resimli çocuk kitapları dışında pek kaynak bulamaz. Fakat bu kitaplar yetişkinlerin deneyimlerini anlamasına ve üzerine konuşmasına doğrudan yardımcı olamamaları sebebiyle arayışına karşılık veremez (Cullen vd., 2021, s. 7).

Görsel 2. *Beyond Words*’ün faaliyetlerinden fotoğraflar (*Beyond Words*, ____)

Hollins öğrenme güçlüğü çeken oğlunun çizdiği resimlerin, oğlunun hayatında olup bitenleri anlamasına ve bunlara hazırlanmasına yardımcı olabileceğini keşettikten sonra illüstratör Beth Webb ve psikiyatrist Dr. Lester Sireling eşliğinde çalışmalarına başlayarak

1989'da basılan *When mum died* başlıklı ilk sessiz kitabı yayımlar (Cullen vd., 2021, s. 7). Resimli kitapların yalnızca çocuklara yönelik bir format olduğunu ve ciddi meselelerin resimlerle gerektiği gibi ele alınamayacağı yanılığını *Beyond Words* kitapları ortadan kaldırmaktadır.

Yapılan bir başka çalışmada ise yaşlı yetişkinleri hedef alan resimli kitaplar konusundaki boşluk göz önünde bulundurularak, resimli kitapların sanatsal ve maddi nitelikleri açısından yaşlı yetişkinlerin tercihlerine uygun resimli bir crossover kitap ortaya konulmuştur (Karaoğlu, Günay ve Alaca, 2024, s. 15).

Görsel 3. *Designing a crossover multisensory picturebook with older adults at a care home* başlıklı çalışma kapsamında hazırlanan resimli kitaptan görüntüler (Karaoğlu vd., 2024, s. 11)

Yaşlılarla yakın temas halinde, pozitif tasarım çerçevesinden yararlanılarak yürütülen çalışma kapsamında yaşlı yetişkinlerin resimli kitap üretimine katkıda bulunmalarının topluluk içerisindeki sosyal varlıklarını arttırdığı ve güçlendirici olduğunu gözlemlenmiştir (Karaoğlu vd., 2024, s. 15). Pozitif tasarım anlayışına göre tasarım, yalnızca günlük yaşamı kolaylaştırıcı pratik çözümler ya da hedonik bir zevk kaynağı olarak görülmek yerine proaktif, kişisel gelişim elde etmenin bir yolu olarak görülmelidir (Desmet ve Pohlmeier, 2013, s. 15). Bu bağlamda hazırlanan materyalde (görsel 3) yaşlıların yaşam boyu edindikleri deneyimleri ve anıları fotoğraf ve illüstrasyonlardan oluşan kolajlar aracılığıyla somutlaştırılmıştır (Karaoğlu vd., 2024, s. 8).

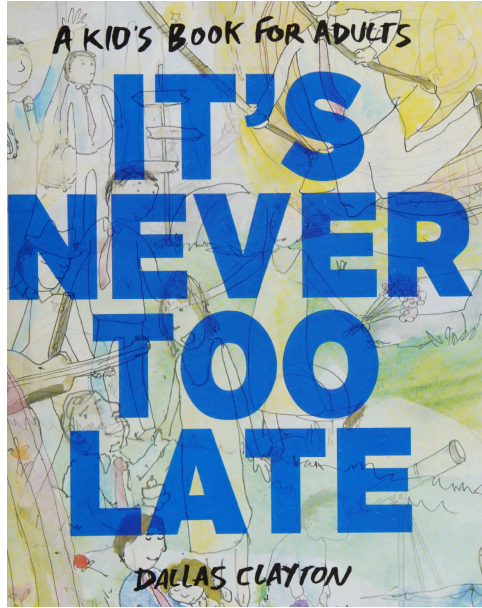
McNicol tarafından yürütülen bir diğer araştırmada ise katılımcılara sağlıkla ilgili temalar çerçevesinde oluşturulmuş çizgi romanlar sunulmuştur. Sürecin sonunda katılımcılar görsel metaforların ve analogilerin karmaşık görünen fikirlerin akılda kalmalarını kolaylaştırdıklarını ve romandaki karakterlerle rahatlıkla empati kurabildiklerini ifade etmiştir. Beraberinde ise başkalarının da aynı sorunla uğraştıklarını farkına varmanın bilinciyle arkadaşlık ve güven duygularının pekiştiğini belirtmişlerdir (McNicol, 2017, s. 66).

Çeşitlenmeleri sunulan resimli kitaplar eşliğinde yürütülen çalışmalar, kelimelerle ifade etmekte zorlanılan pek çok durumda, bireyleri paylaşmaya, fark etmeye ve anlatmaya

teşvik ederek, duygusal olarak iyileşme süreçlerine olumlu katkılar sunabilir. Görsel anlatımın sunduğu sembolik dil, yaşlılar, işitme engelliler, öğrenme güçlüğü çeken, yabancı dil bilmeyen bireyler, ergenler gibi çok çeşitli yetişkin gruplarının duygusal refahlarının arttırılması konusunda etkili olabilir.

Yetişkinlere yönelik resimli kitapların analizi

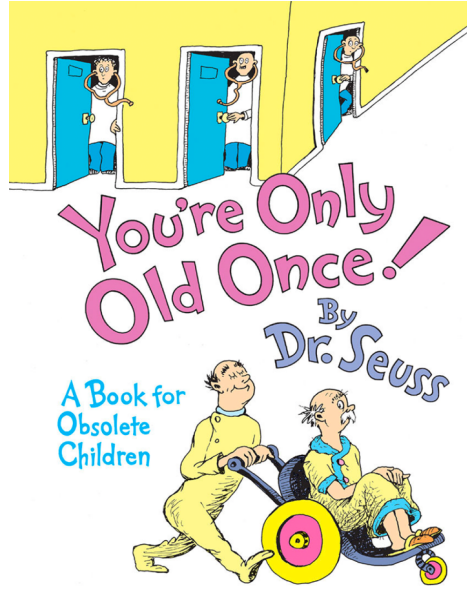
Yetişkinlere yönelik resimli kitapların yaygınlıklarının ve bu kitaplara duyulan talebin, ülkeler bazında farklılık göstermesi sebebiyle, kitapların kategorizasyonu global ölçekte standart bir biçime ulaşamamıştır. Bu kitapların çok azında türlerini tanımlayan ibareler yer almaktadır. Bu sebeple çalışma kapsamında analize dâhil edilen kitapların yetişkinlere yönelik içeriklere sahip olduklarına kapak tasarımları, isimleri ya da tanıtım yazıları gibi alanlarda değiniyor olmalarına dikkat edilerek örneklem belirlenmiştir. 1980'lerin ortalarında büyük başarıya ulaşan asıl adı Theodor Seuss Geisel olan Dr. Seuss mahlasını kullanan yazar-illüstratörün *You're only old once!* başlıklı kitabının yaşlı okuyuculara yönelik olduğu kapak tasarımında yer alan "bu kitap modası geçmiş çocuklar için" ifadesi ile belirtilmiştir (Abate, 2020, s. 41). Bu tanımlamayla yaşlı okuyucular işaret edilmektedir (görsel 5). Dallas Clayton imzalı *It's never too late* başlıklı kitapta ise hem kapağında yer alan (görsel 4) "yetişkinler için çocuk kitabı" hem de ilk sayfasında bulunan "tüm yetişkinler" ifadeleriyle kitabın okuyucu kitlesi belirtilmiştir.

Görsel 4. *It's never too late* kitabının kapak tasarımı (Clayton, 2013)

Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood başlıklı kitap yetişkinliğe giden zikzaklı yolculuğu konu almakta olup, ilk yetişkinlik dönemindeki bireyler için büyüme rehberi rolü üstlenmektedir. *Looking after my heart* ise *Beyond Word* tarafından yayımlanmış olup, sessiz resimli yetişkin kitabı olarak ele alınabilir. Kitaptaki resimlemeler odak grup görüşmeleri yapılarak ve uzmanların danışmanlığına başvurularak kitabın hedef kitlesinin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmıştır (Hollins,

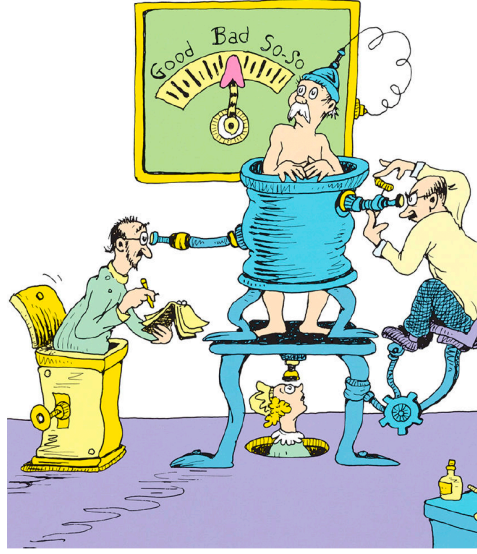
Cappuccio ve Adeline, 2005). *Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day* başlıklı kitabın ise kimler için uygun olduğu sorusunun cevabı kitabın satışa sunulduğu web sitelerinden birinde yer alan tanıtım yazısında verilmiştir. Kitabın Sophie Blackall'ın kitaplarını çocukları için satın alan ebeveynler, teyzeler, amcalar veya büyükanne ve büyükbabalar, yas tutan birine duygudaşlığını göstermek isteyen, zor zamanlardan geçen bireyler için uygun olduğu belirtilmiştir (Amazon, ____). Bu bağlamda *You're only old once!* başlıklı kitap Amerikan popüler kültürü ve yayıncılığında bir dönüm noktasına işaret ederek, çoğunlukla çocuklarla ilişkilendirilen formatın yetişkin anlatısı çerçevesinde ele alınabileceğini ticari açıdan kanıtlamıştır (Abate, 2020, s. 41). Kitapta yaşlı bir bireyin sağlık sistemi içerisinde yaşadığı deneyimler mizahi bir yaklaşımla anlatılmaktadır. Yaşlılığın beraberinde getirebileceği olası problemleri ele alan kitap, yaşlılar arasında yeni konuşmalar başlatma ve ortak problemlerini dile getirmeleri konusunda cesaretlendirme gibi etkilere sahiptir.

Görsel 5. *You're only old once!* kitabının kapak tasarımı (Dr. Seuss, 1986)

Yetişkinlere yönelik resimli kitapların erken dönem örneklerinden biri olan bu kitapta Dr. Seuss'un abartılı illüstratif dili, metindeki ironik anlatımla uyumludur. Durum komedisi içeren bu illüstrasyonlar, yaşlı okuyucuların kaygılı ruh hallerinin yerini neşeye bırakmasına yardımcı olmaktadır. Karikatürize çizim yaklaşımı, canlı renk kullanımları, portrelerdeki abartılı mimikler ciddiyyetten uzak bir atmosfer yaratmaktadır.

Fazlaca detay barındıran illüstrasyonlar, her sahnenin keşfedilmesini daha eğlenceli hale getirir. Okuyucular bir yandan anlatının olay örgüsünü takip ederken diğer yandan ise illüstrasyonlardaki ve arka planlardaki komik detaylara dikkat kesilebilir (görsel 6). Kitapta karmaşık tıbbi prosedürler karikatürize edilerek daha az korkutucu ve eğlenceli bir halde sunulmuştur.

Görsel 6. *You're only old once!* Kitabından bir illüstrasyon (Dr. Seuss, 1986)

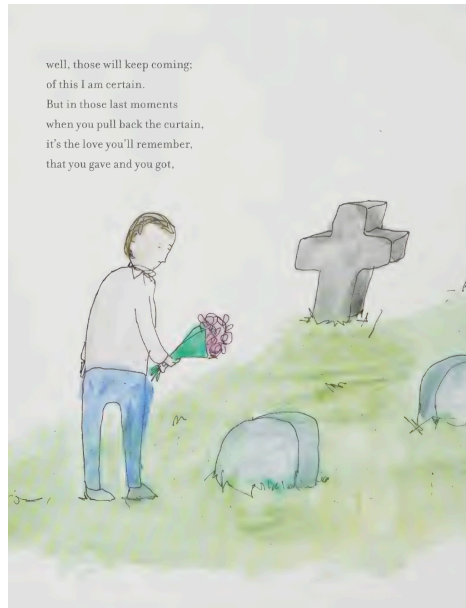
Dr. Seuss bu resimli kitabı yayımlamadan hemen önce çeşitli sağlık sorunları yaşamaması sebebiyle hastaneyi sıkça ziyaret eder. Bekleme anlarında hastanedeki ekipmanların eskizlerini çizerek vakit geçirir. Resimli kitap yazar-illüstratörün "yaşlandıkça bozulan sağlık durumu üzerine bir meditasyondur" (Abate, 2020, s. 37). Resimli kitaplar her ne kadar, zamanlarının politik, pedagojik, kültürel ve estetik koşullarına bağlı olsalar da pek çok resimli kitap evrensel mesajlar iletir (Kümmerling-Meibauer, 2018, s. 1). Kitap, insanın yaşam döngüsüne ilişkin paradoksa dikkat çekmektedir. Yaşlılık yetişkinliğin son aşaması olup, çocukluktan ise en uzak aşama olarak görülmektedir. Fakat kitap, insanın yaşam döngüsünü doğrusal değil döngüsel olarak ele alarak çocukluktan en uzak olmak yerine, çocuklaşmaya vurgu yapar (Abate, 2020, s. 38).

"Yeni Dr. Seuss" olarak adlandırılan Clayton'ın yazıp resimlediği *It's never too late* başlıklı kitapta yaşamın son anlarında hatırlanan tek şeyin verilen ve alınan sevgi olduğu fikrinden hareketle yetişkinlere; yeni bir şeye başlamak, birini önemseydiğini söylemek ve hayattan keyif almak için asla geç olmadığı hatırlatılmaktadır (Clayton, 2013, s. 1). Sulu boya tarzı illüstrasyonların her biri yaşamdan kesitler ve şiirsel mesajları bir arada sunmaktadır. Günlük yaşamın koşuşturması içerisinde yetişkinlerin gözünden kaçan ve hayatın ne kadar değerli olduğunu hatırlatacak anlar bir araya toplanmıştır. Yaşamlarının sonlanacağı bir günde kimin elini tutmalarını isteyeceklerini, kimleri arayıp veda edeceklerini ya da önemli sanılan ama aslında önemsiz olan hangi konuları hala dert ediyor olacaklarını sormaktadır. Yaşamın sonlanması durumu gök gürültüsü ve yağmurla metaforlaştırılmıştır (görsel 7).

Görsel 7. *It's never too late* kitabından sayfalar (Clayton, 2013)

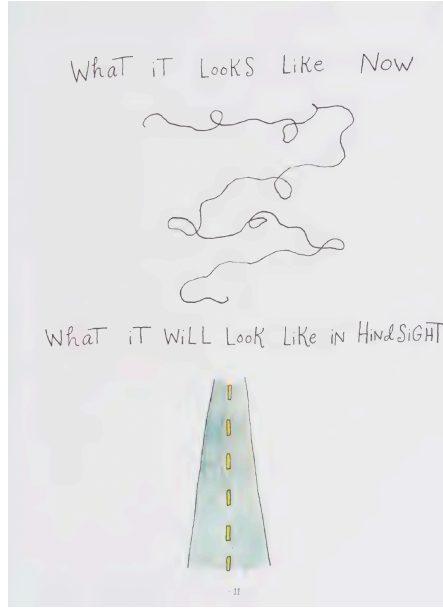
Yaşamın bir parçası olan ölüm fikri, anın değerinin fark edilmesine atıfta bulunularak ele alınmıştır (görsel 8). Mezarlığın tasvir edildiği illüstrasyonun yan sayfasında "O son anlarda perdeyi araladığında, hatırlayacağın şey verdiğin ve aldığın sevgi olacak" metni yer almaktadır (Clayton, 2013).

Görsel 8. *It's never too late* kitabından bir sayfa (Clayton, 2013)

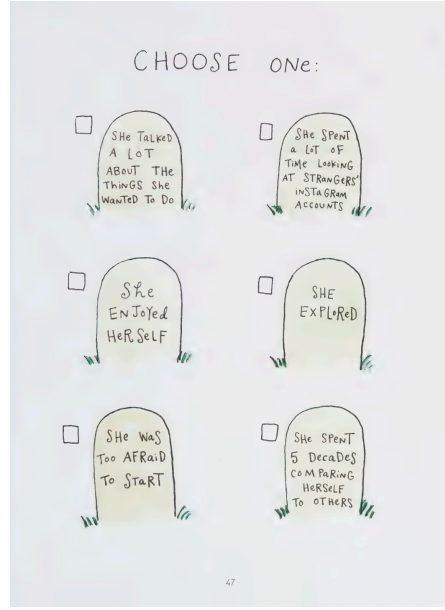
Mari Andrew'in yazdığı ve resimlediği *Am I there yet? The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* başlıklı kitabın ortaya çıkışına 2015 yılının Eylül ayında yazar-illüstratörün sosyal medya hesabı üzerinden paylaştığı kalp kırıklığı, neşe, kendini keşfetme gibi konuları içeren bir dizi çizim kaynaklık etmektedir (Fradkin, 2019, s. 1346). Yazar-illüstratör babasını kaybetmesinin ardından hayatına daha fazla neşe katmasının kendine bağlı olduğunu düşünerek, günlük rutinlerine ve takvimine mutluluğu eklemeye karar verir. Yaşamı üzerine yaptığı düzenli çizimlerle, zamanla yaşamını şekillendirme

fırsatı bulur (Andrew, 2018, s. 9). Çizimlerini Instagram üzerinden paylaşmasının ardından izleyicilerin bu illüstrasyonlara gösterdikleri ilgi, resimli kitabın ortaya çıkmasını beraberinde getirir (Fradkin, 2019, s. 1346). Bu noktada sosyal medya, illüstratörlerin yalnızca kendilerini ifade ettikleri bir alan olmanın ötesinde, izleyicileriyle bağ kurdukları, kariyer yolculuklarını ve kararlarını da şekillendirdikleri ortamlara dönüşmektedir. Teknoloji ve dijitalleşmenin yeni stratejilere eklenildiği bu çağda, sosyal medyanın çerçeveleri de yeniden belirlenmektedir (Erşanlı, 2023, s. 60).

Görsel 9. *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* kitabından bir sayfa (Andrew, 2018, s. 11)

Kitap ilk yetişkinlik döneminin gündeminde yer alan kendini bulmak, keşfetmek, hayal kırıklıklarının üstesinden gelmek gibi farklı konuları içeren sekiz bölümden oluşmakla olup her bölümün girişinde o bölüme ilişkin genel bir mesaj veren illüstrasyon bulunmaktadır. Örneğin "belirsizliklerin üstesinden gelmek" başlıklı birinci bölümün girişinde yer alan illüstrasyonla yetişkinliğe geçiş süreci yol teması üzerinden metaforlaştırılmıştır (Andrew, 2018, s. 11). Yetişkinliğe doğru yapılan yolculuk aslında olması gerektiği gibidir. Yolun başında seçenekler, gidilecek rotaların tümü düşünüldüğünde bu rota daha karmaşık ve belirsizdir. Fakat yolda ilerledikten sonra geriye dönüp bakıldığında yol başlangıçtaki gibi karmaşık görünmeyecektir (görsel 9).

Görsel 10. *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* kitabından bir sayfa (Andrew, 2018, s. 47)

Kitabın üçüncü bölümü, bireyin hayatta ne istediğini keşfetmesi ve kendi seçimlerini yapma sürecine odaklanır. Bölümde mezarlığın tasvir edildiği illüstrasyonda, mezar taşları, metafor olarak kullanılarak, okuyucuları hayatta yapmak istedikleri, seçimleri ve neleri öncelediklerine ilişkin düşünmeye davet eder (görsel 10). Mezar taşlarının üzerinde modern insanın yaygın davranışlarına ve seçimlerine ışık tutan "başkalarının Instagram hesaplarına bakarak çok zaman harcadı", "kendini başkalarıyla kıyaslayarak elli yıl geçirdi" gibi metinler yer ele almaktadır (Andrew, 2018, s. 47). Hayatın kısalığı ve seçimlerin önemi somut imgelerle güçlendirilmiştir. Görsellerin mizahi tonu, mesajın sertliğini yumuşatırken, okuyucunun kendini açıklamadan ya da savunmadan, yalnızca düşünmesini sağlanmaktadır.

Kendini keşfetmeyi konu alan bir başka bölüm ise illüstrasyon ile büyümenin, sürekliliği ve olumsuzlukları da içerisinde barındıran döngüsel süreci tasvir edilmiştir (görsel 11). Kayıplar, başarısızlıklar ve kalp kırıklıkları, tıpkı bir çiçeğin büyüebilmesi için gerekli olan yağmur gibi, olgunlaşma sürecine katkıda bulunan deneyimlerdir. Cesaret ise güneş gibi gerekli olan ışık ve sıcaklığı sunarak, insanın zorlu süreçlerden çıkmasını ve kendi potansiyeline ulaşmasını sağlar. Yağmur ve güneşin bir araya gelmesi gibi pişmanlıklar ve mücadelelerle harmanlanmış cesaret; insanı değiştirir, geliştirir. Hayatın döngüsü içerisindeki zorluklar, büyümek için fırsatlara dönüşebilir.

Görsel 11. *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* kitabından bir sayfa (Andrew, 2018, s. 135)

2022 yılında yayımlanan *Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day* başlıklı kitap ise koronavirüs pandemisini konu alan yetişkinlere yönelik resimli bir kitaptır. Kitabın yazarı ve çizeri olan Blackall, kitabın girişinde bu kitabın ortaya çıkmasına sebep olan hislerini anlatır. Yazar-illüstratör hissettiği endişelerin, korkuların, yaşadığı kayıpların neredeyse hayata dair tüm merak duygusunu yitirmekle karşı karşıya bıraktığından söz eder. Yaşamın güzelliklerini bu karmaşa içerisinde gözden kaçırmaya başladığını fark etmesiyle birlikte ise yaşamda dört gözle beklenecek şeylerin bir listesini oluşturmaya karar verir. Bu liste hem ona hem de okuyucularına yaşamın küçük ve güzel detaylarını yeniden hatırlatacaktır (Blackall, 2022, s. 4).

Görsel 12. *Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day* kitabından sayfalar (Blackall, 2022, s. 7, 78)

Analiz edilen diğer kitapların illüstratif stillerinde doku kullanımlarına rastlanmazken, bu kitaptaki nesnelere yüzey özellikleri, doku ve farklı fırça kullanımlarıyla birbirlerinden ayırtılmıştır. Zengin doku kullanımları okuyucunun gerçeklik ve empati duygusunu pekiştirebilir (görsel 12). Anlatının amaçladığı yaşamdaki detaylara dikkat

çekme fikri, illüstrasyonlarda da sürdürülmektedir. Kompozisyon içerisinde yer alan tüm öğeler, renk, doku, ışık gölge kullanımları açısından en ufak ayrıntılarına kadar detaylı bir biçimde resmedilmiştir

Blackall'ün insanlara neleri dört gözle beklediklerini sorduğunda sıklıkla aldığı yanıtlardan biri kahvedir. Kitapta bu cevap illüstrasyon ve metinlerle işlenir. Okuyuculara kahve hazırlama sürecinin, bir yürüyüşte termostan kahve yudumlamanın ya da bir baristanın kahveyi hazırlamasını beklemenin yarattığı heyecan ve mutluluk hatırlatılır (Blackall, 2022, s. 9). Bu hatırlatmaların yanında ise üzerinde sana bunu servis ettiğimiz için çok mutluyuz yazan bir kahve bardağı illüstrasyonu yer alır. Bu kahve bardağı illüstrasyonu, okuyucuyla doğrudan iletişim kurmaktadır (görsel 12). Yazar-illüstratör türlü basit önerilerle okuyuculara günlük yaşamda neşe bulmanın yollarını gösterir. Örneğin evinizdeki yumurtaları boyarlarsa buzdolaplarını açmayı ipe çekeceklerini söyler. Kitap okuyucuları her sayfada günlük yaşamlarını güzelleştirebilecek yeni bir eyleme teşvik eder (Görsel 12).

Koronavirüs pandemisini konu alan resimli kitaplara farklı örnekler de göstermek mümkündür. Bu kitaplardan bir diğeri de Marianne Laidlaw tarafından yazılan ve Luke Adam Hawker tarafından resmedilen 2021 tarihli *Together* olmuştur. Kitap bir adamın ve köpeğinin hikâyesi üzerinden pandeminin görsel kaydını tutarken, okuyuculara izolasyonun zorluklarına karşı kolektif birliktelik ruhunu ve umudu hatırlatmaya çalışmaktadır (Tucker, 2021, 18 Mart). Ülkemizde ise koronavirüs sürecinde ortaya konulan ve pandemiye konu alan çalışmalardan birisi Tefik Fikret Uçar'ın *Yüz yüze/Face to face* başlıklı kitabıdır. "Kitap, pandemi sürecine kelimelerden çok görsel imgelerle tanıklık ediyor. Bu görsel günlük yaşadığımız tuhaf, korkunç ve yeni günleri imgeler yoluyla aktarma isteği ve merakının bir sonucu" olarak değerlendirilmektedir (Uçar, 2021).

Bu çalışmada çözümlenen bir diğer yetişkin resimli kitabı ise Hollins'in Francesco Cappuccio ve Paul Adeline ile birlikte yazdığı ve Lisa Kopper tarafından resmedilen *Looking after my heart* başlıklı kitaptır (Cullen vd., 2021, s. 7).

Görsel 13. *Looking after my heart* kitabından sayfalar (Hollins vd., 2005, s. 6, 35)

Kitapta ana karakter Jane'in sağlıksız yaşam tarzı sebebiyle kalp rahatsızlığı yaşaması ve bu rahatsızlıkla birlikte yaşamına ilişkin farkındalığının artarak, gündelik yaşam alışkanlıklarını değiştirmesi anlatılmaktadır. Resimli kitap Jane'in erken yetişkinlik

dönemlerinden başlayarak yaşlılık sürecine kadar dönüşen hikâyesini konu almaktadır. Sessiz kitap formatındaki bu kitap, sıralı anlatının olanaklarıyla karakterin yaşamını kronolojik olarak illüstrasyonlarla gözler önüne sermektedir (görsel 13). Kitap, kalp hastalığı yaşayan bireylerin gündelik yaşam alışkanlıklarını değiştirerek sağlık durumlarını olumlu bir noktaya taşıyabilmeleri için rehberlik etmektedir.

Looking after my heart, Beyond Words tarafından yayımlanan diğer kitaplar gibi farklı illüstratörler tarafından resimlenmiş olsalar da yalın anlatım biçimleri ve renk kullanımlarıyla dilsel bir bütünlüğü sunmaktadır. Kitabın öğrenme gücünü çeken bireyler için hazırlandığı göz önünde bulundurulduğunda, çizimlerin detaylardan arınmış oluşları, kitabın hedef kitlesi olan bireylerin hikâyeye odaklanmaları konusunda kolaylaştırıcı olabilir. *Looking after my heart*'taki illüstrasyonlar, belirgin kontur çizgilerinden ve ışık gölge kullanımının çok az olduğu yüzeylerden oluşmaktadır. Karakterlerin duygularının ifade edildiği sahnelerde karakterler, mimiklerini yakından içeren planlarla kompozisyonun merkezine konumlandırılmıştır (görsel 13).

Dolayısıyla kitapların tümü karakterlerin hikâyeleri üzerinden, evrensel insan deneyimlerini anlatmaktadır. Bu yönleriyle bu kitaplar yaşamın problemlerine ve bireylerin duygusal ihtiyaçlarına kapsayıcı bir biçimde yaratıcı yanıtlar sunabilmektedir.

- Analiz edilen kitaplardaki illüstrasyonlar, hikâyeyi desteklemekle kalmayarak, karmaşık duyguları ve soyut temaları somutlaştırma görevi de görür. İncelenen kitaplarda kullanılan metaforların benzerliği dikkat çekmektedir. *It's never too late* kitabında yaşamın sonlandığı gün demek yerine, bugün her şeyin bittiği, gök gürültülü ve şimşeklerin çaktığı o gün olacağı üzerinden ölüm teması fırtına ile metaforlaştırılmıştır. *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* kitabında kayıplar, başarısızlıklar bir yetişkinin tıpkı bir çiçek gibi büyümesi çiçek açması için gerekli olan yağmur olarak metaforlaştırılmıştır. Benzer şekilde güneş ise cesaret olarak konumlandırılmıştır. *It's never too late* kitabında da kitabın anlatısının pozitifleştiği ve hiçbir şey için geç olmadığı fikrinin anlatıldığı kısımlarda kompozisyona güneş dâhil olmaktadır. Her iki kitapta da doğadaki temel unsurlar kullanılarak soyut konular somutlaştırılmıştır. Her iki kitapta da stilize biçimde mezarlık illüstrasyonları yer almaktadır. Böylece ölümün gerçekliği üzerinden yaşamın değeri vurgulanmaktadır.
- Resimli kitapların vermeyi amaçladıkları mesajlar illüstrasyonlarda açığa çıkmaktadır. Tüm kitapların metin imge ilişkilerine bakıldığında, illüstrasyonların metnin anlamını genişlettiği ve illüstratif biçimlerinin bu anlatılara göre şekillendiği söylenebilir. *Things to look forward to: 52 large and small joys for today* yaşamda fark edilmesi gereken detayları incelikle işlenmiş illüstratif bir stille gerçeğe yakın doku ve renk kullanımlarıyla resimsel dünyanın dinamikleri içerisinde okuyucunun karşısına çıkarmıştır. *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood*'un arayış ve belirsizlik teması kompozisyonun tümüne illüstratif yaklaşımla yayılır. Sayfalarda irili ufaklı çizimler kompozisyonları yoğun bir biçimde doldururken görselleri kavramak

için onları bir metin okur gibi takip etmek gerekmektedir. İllüstrasyonlar tıpkı bir haritadaki lokasyonlar gibi birbirlerine bağlıdır. Kendi içlerinde adeta görsel bir alfabe oluşturarak mesajları aktarmaktadır. *Looking after my heart* hedef kitlesi için yalın anlatım tarzıyla ve hikâyesinin anlaşılmasını kolaylaştıracak kompozisyon düzenlemeleriyle illüstrasyonları konumlandırır. *You're only old once!* kitabında tüm karmaşık tıbbi prosedürler mizahi bir yaklaşımla sunulurken, illüstrasyonlar okuyucuları eğlendirebilecek, komik bulabilecekleri detaylar barındırmaktadır. *It's never too late* kitabında ise illüstrasyonlar kitabın şiirsel yaklaşımına ayak uyduran naif çizgilerden oluşmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada yetişkinlere yönelik resimli kitapların duygusal refahı arttırmadaki rolü irdelenerek, bu rolü üstlenen yetişkinlere yönelik resimli kitaplar üzerinden türün tipolojisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Resimli kitaplar yetişkin bireyler için nostaljik ve tanıdık formatlardır. Bu anlatılar aracılığıyla, çocuksuluğun naif atmosferi içerisinde yetişkin bir birey, zorlayıcı geçmiş deneyimleriyle, korkuları ve kaygularıyla güvenli bir karşılaşma yaşayabilir. Çalışma kapsamında analiz edilen kitaplar yetişkin yaşamının farklı problemlerine ve zorlayıcı olarak tanımlanabilecek deneyimlerine yönelik özgün çözümler içermektedir.

Özellikle yaşlılar, okuma yazma bilmeyenler, öğrenme güçlüğü çeken bireyler ya da eserin yazıldığı dile hâkim olmayan bireyler gibi farklı okuyucu kitleleri için, görsel okuryazarlık aracılığıyla resimlerin ardındaki hikâyeler rahatlıkla keşfedilebilir. Bu kitaplar, geleneksel bibliyoterapi uygulamaları içerisinde yeni bir yaklaşımın kapısını aralama fırsatını sunmaktadır. Bu perspektif, hem psikoloji, yayıncılık, edebiyat, sosyal hizmet gibi disiplinlerde yeni araştırma ve uygulamalara ilham olabilir.

Yetişkinlere yönelik resimli kitaplar formatlarını çocuk kitaplarından miras alsalar da içerikleri ve estetik dilleri gibi doğalarında bulunan farklılıklar onları resimli kitapların gelişim süreçlerinin bir çıktısı olarak ortaya çıkarmıştır. Bu doğa analiz edilen resimli kitapların tümünde öne çıkmaktadır. Örneğin kitaplar, yaşlı, öğrenme güçlüğü çeken, ilk yetişkinlik döneminde olan, yeni bir şeye başlamaya cesaret edemeyen, yaşamdaki güzellikleri gözden kaçıran olmak üzere öncelikli olarak beş farklı hedef kitlesine yönelik olup her birinin illüstratif dilleri, metin imge ilişkileri, anlatım biçimleri, temaları ve konuları hedef kitlelerinin ihtiyaç ve sorunlarına cevap verir niteliktedir.

Analiz edilen kitapların tamamı, problemlere yönelik illüstrasyon ve imgenin birlikteliğinde okuyuculara yeni bakış açıları kazandırmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla, duygusal refahlarını arttırma arayışında olan bireylerin bu kitaplarla karşılaşması imgelerin ortaklığında farkındalıklarını geliştirmelerine, yalnız olmadıklarını hissetmelerine ve duygularıyla başa çıkma yetkinliklerini arttırmalarını katkı sağlayabilir.

Resimli kitapların çocuklar için bilişsel ve duygusal faydalarını ortaya koyan pek çok

çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar yayıncı, yazar ve okuyucuların tercihlerine yön vermektedir. Yetişkin resimli kitapları görece yeni sayılabilecek ve özellikle ülkemizde yaygınlık kazanmamış bir kategoridir. Bibliyoterapi uzmanı, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, edebiyatçı, kütüphaneci, illüstratör, yayıncı gibi farklı alanlardan uzmanların çalışmaları ve iş birlikleriyle bu kitapların terapötik etkilerine ve kullanımlarına yönelik farkındalık arttırılabilir. Kitaplar aracılığıyla duygusal refahın arttırılması konusundaki temel prensip bireyin doğru zamanda doğru kitapla buluşabilmesidir. Bu sebeple yetişkin okuyucular ve problemlerini hedef alan resimli anlatılara rol düşmektedir. Ülkemiz yayın pazarında bu kitaplara alan açılması tüm aktörlerin ortak çabasıyla somutluk kazanacaktır.

Extended abstract

Adults' encounters and associations with picture books in adulthood are more limited than those of children. Although the shared reading experience, which usually occurs when a child is involved in the reading experience of a book, contributes to the intergenerational interaction of individuals gathered around a picture book, it does not directly offer an experience for adults unless the book experience is a crossover or an adult picture book. When it comes to books for adult and child readers, which are characterized as crossover, these books differ from picture books for adults in that they do not contain themes that exclude child readers, although they invite adult readers to experience their narratives.

Adult picture books are a new phenomenon that pushes the boundaries of literature and art, offering readers a layered reading experience. There is a growing demand for these books in a global publishing environment. New research is needed to increase the prevalence of these books in our society and in the global publishing environment and to analyze their structure. Within the scope of this study, five picture books with hopeful, guiding, and positive themes that deal with the realities of adult life and are predicted to contribute to the emotional well-being of readers were analyzed through descriptive analysis. The books were analyzed with a descriptive approach based on their text-image relations, illustrative approaches, and themes. All five picture books selected through purposive sampling have qualities that can contribute to the emotional well-being of readers. *You're only old once!* provides a different perspective on the problems of old age by using humorous language. By addressing the challenges of the aging process in a fun format, the book helps readers to develop a positive outlook while accepting these processes. *Things to look forward to 52 large and small joys for today and every day* encourage readers to recognize the often unnoticed moments and small joys in everyday life. *It's never too late* reminds readers that no matter what age they are, it is never too late to change their lives. *Looking after my heart* guides readers with health problems to change their daily living habits. *Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood* maps the ups and downs of adulthood, illustrating the paths, choices, and emotions that can be taken. In the rest of the study, the role of picture books in enhancing emotional well-being is discussed. This inquiry was carried out in order to reveal the benefits of adult picture books to individuals' daily lives and subjective experiences.

Adult picture books contribute to readers' plot comprehension, analysis, and interpretation skills through visual literacy and facilitate identification with the character in bibliotherapy processes. In this context, the study provides a direction for creating an adult picture book or including picture books in studies that can be carried out to increase emotional well-being. Adult picture books are a category that has not gained widespread recognition, especially in our country. Awareness of the therapeutic effects of picture books can be increased through the cooperation of literary professionals, psychologists, social workers, librarians, illustrators, publishers, and bibliotherapy specialists. The basic principle in bibliotherapy processes is to bring the individual together with the right book at the right time. For this reason, experts in the

field have an important role in creating picture books that address the problems of adult readers and the realities of their lives. By making room for these books in the publishing environment of our country, awareness, and demand for these books can be created in society. This study aims to draw attention to the potential benefits of these books on emotional well-being and their use in areas such as bibliotherapy and to raise awareness about the widespread use of these books.

Kaynakça

Abate, M. A. (2020). No kids allowed children's literature for adults (1. baskı). Johns Hopkins University.

Akbulut, Y. (2012). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. A. Şimşek (Ed.), Veri çözümleme teknikleri (1. baskı) (s. 162-195). Anadolu Üniversitesi.

Amazon (____). Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day. <https://www.amazon.com/Things-Look-Forward-Sophie-Blackall/dp/1797214489>

Andrew, M. (2018). Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood (1. baskı). Clarkson Potter.

Artfulliving. (2021, 25 Ağustos). Uzmanlığı yalnızca resimli kitaplar: Shhhbooks. <https://www.artfulliving.com.tr/edebiyat/uzmanligi-yalnizca-resimli-kitaplar-shhhbooks-i-23492>

Beckett, S. L. (2012). Crossover picturebooks: A genre for all ages (1. baskı). Routledge.

Berns, C. F. (2004). Bibliotherapy: Using books to help bereaved children. OMEGA- Journal of death and dying, 48(4), 321-336. <https://doi.org/10.2190/361D-JHD8-RNJT-RYJV>

Blackall, S. (2022). Things to look forward to: 52 large and small joys for today and every day (1. baskı). Chronicle.

Bradley, E. ve Hollins, S. (2013). Books beyond words: Using pictures to communicate. Journal on developmental disabilities, 19(1), 24-32. https://oadd.org/wp-content/uploads/2013/01/41015_JoDD_19-1_24-32_Bradley_and_Hollins.pdf

Beyond Words. (____). Our story. <https://booksbeyondwords.co.uk/our-history>

Burmark, L. (2002). Visual literacy: Learn to see, see to learn (1. baskı). Association for Supervision and Curriculum Development.

Carroll, L. (1865). Alice's adventures in wonderland. (1. baskı). Macmillan.

Clayton, D. (2013). It's never too late (1. baskı). Penguin.

Csikszentmihalyi, M. (1997). Assessing aesthetic education: Measuring the ability to "ward off chaos". Arts education policy review, 99(1), 33-38. <http://dx.doi.org/10.1080/10632919709600763>

Cullen, M. A., Hastings, R. ve Begum, S. (2021). Beyond words: A manual to help understand the theory and practice. <https://booksbeyondwords.co.uk>

Desmet, P. M. A. ve Pohlmeier, A. E. (2013). Positive design: An introduction to design for subjective well-being. International journal of design, 7(3), 5-19. <https://www.ijdesign.org/index.php/IJDesign/article/viewFile/1666/587>

Dr. Seuss. (1986). You're only old once! (1. baskı). Random House.

Durrant, A. C., Kirk, D. S., Moncur, W., Orzech, K. M., Taylor, R. ve Pisanty, D. T. (2018). Rich pictures for stakeholder dialogue: A polyphonic picture book. *Design studies*, 56, 122-148. <https://doi.org/10.1016/j.destud.2018.01.001>

Egan, K. (1992). *Imagination in teaching and learning* (1. baskı). The University of Chicago. enchantedlion.com (____). Unruly. <https://enchantedlion.com/about-unruly>

Erşanlı, B. (2023). Görsel iletişim tasarımında minimalleşme üzerine: Azalırken çoğalan logo tasarımları. *Sanat ve tasarım dergisi*, 32(59), 59-77. <https://doi.org/10.18603/sanativetasarim.1404941>

Falconer, R. (2008). *The crossover novel contemporary children's fiction and its adult readership* (1. baskı). Routledge.

Fradkin, C. (2019). Mari Andrew: Am I there yet?: The loop-de-loop, zigzagging journey to adulthood. *Journal of youth and adolescence*, 48(7), 1436-1438. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01030-1>

Hollins, S., Cappuccio, F. ve Adeline, P. (2005). *Looking after my heart* (1. baskı). Beyond Words.

Kana, N. D. (2019). Picture books for young adults: Importance of visual literacy. *International journal of scientific & technology research*, 8(11), 1834-1842. <http://www.ijstr.org/final-print/nov2019/Picture-Books-For-Young-Adults-Importance-Of-Visual-Literacy.pdf>

Karaoğlu, S., Günay, A. ve Alaca, I. V. (2024). Designing a crossover picturebook with older adults at care homes. C. M. Gray, E. C. Chehade, P. Hekkert, L. Forlano, P. Ciuccarelli ve P. Lloyd (Ed.), *Design research society international conference* (1. baskı) (s. 23-28). Design Research Society.

Kümbetoğlu, B. (2008). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma* (2. baskı). Bağlam.

Kümmerling-Meibauer, B. (2018). Introduction: picturebook research as an international and interdisciplinary field. B. Kümmerling-Meibauer (Ed.), *The Routledge companion to picturebooks* (1. baskı) (s. 19-34). Routledge.

Lewis, D. (2001). *Reading contemporary picturebooks picturing text* (1. baskı). Routledge.

Loy, D. R. (2010). *The world is made of stories* (1. baskı). Wisdom.

Male, A. (2007). *Illustration: A Theoretical and contextual perspective* (1. baskı). Ava.

Male, A. (2019). *The power and influence of illustration: Achieving impact and lasting significance through visual communication* (1. baskı). Bloomsbury.

Manifold, M. C. (2007). The healing picture book: An aesthetic of sorrow. *Teacher librarian*, 34(3), 20-26. <https://www.proquest.com/openview/3455b44e880e14251123cffa8bb3ce5a/1?pq->

[origsite=gscholar&cbl=38018](#)

McNicol, S. (2017). The potential of educational comics as a health information medium. *Health information & libraries journal*, 34(1), 20-31. <https://doi.org/10.1111/hir.12145>

McNicol, S. (2018). Bibliotherapy and graphic medicine. S. McNicol ve L. Brewster (Ed.), *Bibliotherapy* (1. baskı) (s. 59-74). Facet. <https://doi.org/10.29085/9781783303434.005>

Nikolajeva, M. ve Scott, C. (2006). *How picturebooks work* (1. baskı). Routledge.

Ommundsen, Å. M. (2014). *Picturebooks for Adults*. B. Kümmerling-Meibauer (Ed.), *Picturebooks: representation and narration* (1. baskı) (s. 7-35). Routledge.

Ommundsen, Å. M. (2018). *Picturebooks for adults*. B. Kümmerling-Meibauer (Ed.), *The routledge companion to picturebooks* (1. baskı) (s. 220-230). Routledge.

Pardeck, J. T. (2013). *Using books in clinical social work practice a guide to bibliotherapy* (2. baskı). Routledge.

Randall, W. L. (1995). *The stories we are: An essay on self-creation* (2. baskı). University of Toronto.

Rosen, J. (1997, 8 Eylül). Breaking the age barrier. <https://www.publishersweekly.com/pw/print/19970908/34610-pw-breaking-the-age-barrier.html>

Rubin, R. J. (1979). Uses of bibliotherapy in response to the 1970s. *Library trends*, 28(2), 239-252. <http://hdl.handle.net/2142/7076>

Salisbury, M. ve Styles, M. (2020). *Children's picturebooks: The art of visual storytelling* (2. baskı). Laurence King.

Schwarcz, J. H. ve Schwarcz, C. (1991). *The picture book comes of age: Looking at childhood through the art of illustration* (1. baskı). American Library Association.

Selby, A. (2022). *Editorial illustration: Context, content and creation* (1. baskı). Bloomsbury.

Shrodes, C. (1955). Bibliotherapy. *The reading teacher*, 9(1), 24-29. <https://www.jstor.org/stable/20196879>

Shrodes, C. (1961). The dynamics of reading: Implications for bibliotherapy. *ETC: A review of general semantics*, 18(1), 21-33. <https://www.jstor.org/stable/42573880>

Suzuki, H., Kuraoka, M., Yasunaga, M., Nonaka, K., Sakurai, R., Takeuchi, R., Murayama, Y., Ohba, H. ve Fujiwara, Y. (2014). Cognitive intervention through a training program for picture book reading in community-dwelling older adults: a randomized controlled trial. *BMC geriatrics*, 14(122), 1-9. <https://doi.org/10.1186/1471-2318-14-122>

Tucker, E. (2021, 18 Mart). New book Together is a hopeful retelling of lockdown life. <https://www.creativereview.co.uk/together-book-luke-adam-hawker/>

Uçar, T. F. (2021). Yüz yüze/Face to face (1. baskı). The Kitap.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. baskı). Seçkin.

Lisans ve telif *License and copyright*

Bu çalışma Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası ile lisanslanmıştır. Çalışmanın telif hakkı yazarlara aittir *This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International. Copyright belongs to the author*

Hakem değerlendirmesi *Peer-review*

Çift taraflı kör değerlendirme *Double-blind evaluation*

Çıkar çatışması *Conflict of interest*

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir *The authors has no conflict of interest to declare*

Finansal destek *Grant support*

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir *The authors declared that this study has received no financial support*

Benzerlik taraması *Similarity check*

iThenticate

Dizinleme bilgisi *Indexing information*

TR Dizin, EBSCO, MLA, ProQuest, ERIH PLUS, DOAJ, FIAF

Yazarların katkısı *Author contributions*

% 50 – % 50